

Анотація

Шаган А.К. Теоретико-методологические основы формирования гражданской культуры

Рассматривается проблема формирования гражданской культуры, раскрывается ее содержание, функциональная направленность, прослеживается связь гражданской культуры с развитием гражданского общества, становлением потенциально активного гражданина, определяются направления ее формирования.

Ключевые слова: демократия, гражданское общество, гражданская культура, активный гражданин, гражданственность.

Надійшла до редакції 11.09.2014 р.

УДК 008:001

О.В. Яковлев

**ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ РЕГІОНІКИ
ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ**

Культурологічна регіоніка складає важливий напрям дослідження культурних здобутків різних регіонів України. Регіоніка останнім часом інтенсивно розвивається. Вона тісно співпрацює з різними суміжними науками, такими як філософія, культурологія, історія, етнологія, соціологія, педагогіка тощо. Ці процеси сприяють формуванню нової методологічної наукової бази, що вбирає основні засади суміжних наук, а це, в свою чергу, впливає на розширення меж традиційних досліджень та появу нових культурологічних напрямів. Це дає змогу по-новому, враховуючи всі суперечності, розкрити певні мистецькі явища окремого регіону в контексті комплексного дослідження культури України. «Рефлексія регіональних суб'єктів предмета власної культурної самості, ролі і місця свого краю у міжрегіональному просторі, що завжди активізується з початком нового культурно-історичного етапу, є проявом ...сутнісних захисних (адаптивних) механізмів культури. Регіональна багатоелементність національного поля сприяє віднаходженню нового творчого потенціалу для подальшого саморозвитку країни, забезпечуючи повноту, універсальність та динамічну цілісність» [8; 93].

Поняття «регіон» досліджується вченими у різних аспектах. У широкому розумінні, за І. Кононовим, це «динамічне, багаторівневе, суспільне утворення, яке проявляється на різних етапах розвитку суспільства, дослідження регіонального життя передбачає взаємодію соціології з філософією, географією, історією, економічними та філологічними дисциплінами... поняття «регіон» використовується не тільки в науковому, але й у владному та повсякденному дискурсах, що підвищує його багатозначність» [3; 46]. З позицій культурології регіон – історико-культурна територіальна спільність, що поєднує «територіально-адміністративні та культурні процеси, обумовлені існуванням духовного світу особистості, що проявляється у стійкості духовних цінностей, етико-естетичних норм, світоглядних принципів» [5; 5].

Сучасні регіональні дослідження характеризуються такими рисами: висвітлення закономірностей розвитку культури певного регіону; періодизація розвитку культури досліджуваного краю; розкриття передумов, що впливають на культурні трансформації регіону; виявлення причинно-наслідкових зв'язків між соціальними і культурними процесами; розкриття впливу освіти та освітньо-культурних центрів на розвиток культури окремого регіону; висвітлення внеску культурно-мистецьких регіональних надбань у загальнонаціональну культурну спадщину [6].

При наявності значної кількості праць по майже кожному регіону України найбільш повно і масштабно досліджений захід держави. Аналізу та узагальненню результатів цього культурологічного доробку й присвячена дана стаття, у якій поданий критичний аналіз дисертаційних досліджень регіонально-мистецтвознавчого та історичного напрямку, що були захищені у спеціалізованих вчених радах Львівської національної музичної академії імені М. Лисенко (І. Антонюк – Львівський край) та Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Т. Смирнової – Волинь).

Зупинимося на більш детальному аналізі регіональних досліджень найхарактерніших західних культурних локусів України – Галичини та Волині – з позицій джерелознавства і наукового осмислення синергетичних процесів розвитку культурного простору України ХХІ ст.

Фрагментарність історичних розвідок, відсутність фундаментальних праць з питань витоків культури України, де було би викладено цілісну історико-культурологічну картину розвитку культурно-мистецьких процесів, потребує створення комплексного знання щодо даної проблеми у вітчизняній науці, реконструкції окремих найважливіших історичних періодів.

В умовах нових соціокультурних реалій останнього десятиліття ХХ – початку ХХІ ст. перед культурологічною наукою постала потреба концептуального переосмислення підходу до тлумачення культурно-мистецьких процесів Волині доби Просвітництва, теоретичного усвідомлення і практичного запровадження прогресивного досвіду минулого. В цьому відношенні дисертаційне дослідження Т. Смирнової «Культурно-мистецьке життя Волині доби Просвітництва (кінець ХVІІІ – початок ХІХ ст.)» [7], виконане у Рівненському державному гуманітарному університеті під керівництвом відомого вченого проф. В. Виткалова, має суттєве значення для вітчизняної історії та культурології як концептуальне вираження універсальних естетичних чинників

національної культури в їх проекції на загальноосвітні пріоритети. Зважаючи на відсутність узагальнюючих досліджень, які б давали комплексне уявлення про культурно-мистецьке життя Волині кінця XVIII – початку XIX ст., історико-культурологічна реконструкція культурно-мистецьких процесів доби Просвітництва, що заклали сприятливі умови для формування національних культур та обміну духовними цінностями між народами Західної й Східної Європи, актуальна для прогнозування нових інформаційних моделей сучасного світового цивілізаційного процесу.

Достовірність й обґрунтованість наукових положень, висновків і результатів дослідження Т. Смирної забезпечується методологічно вірним застосування комплексу наукових підходів і методів: системно-структурного, історичного, логічного, історіографічного, джерелознавчого, статистичного, опорою автора на провідні наукові ідеї попередників, що працюють у різних напрямках вітчизняної гуманістики. Дослідження спирається на багату джерельну базу. Тут використано різні види історичних джерел: матеріали Рівненського обласного краєзнавчого музею, зокрема колекції «Бібліотека князів Любомирських», документи Центрального державного історичного архіву України, Державного архіву Житомирської обл., фонди НБУ ім. В. Вернадського, ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України, Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка, відділів іноземної літератури Рівненської державної обласної бібліотеки та Львівської державної обласної універсальної наукової бібліотеки. Не менш важливою складовою дослідження є вивчення опублікованих документальних матеріалів, періодичних видань, а також епістолярної спадщини кінця XIX – початку XX ст.

В обґрунтуванні хронологічних меж дослідження автором визначено специфіку історичного розвитку Волині, де на початку XIX ст. відбувалася модернізація всіх сторін суспільного життя, а саме: зростала громадська активність, прискорювався розвиток промисловості, виробництва та сільського господарства. Провідною стала ідея просвітництва, що сприяло розширенню мережі навчальних закладів. Масове започаткування мистецьких колекцій у маєтках польських магнатів було пов'язане з формуванням ідеології Просвітництва. Відповідно до окресленої автором концепції дослідження визначено його структуру, побудовану за проблемно-хронологічним принципом. Концепція дослідження є науково виваженою і коректною. Продемонстрована автором історична динаміка вивчення процесів, що відбувалися в культурно-мистецькому житті Волині наприкінці XVIII – початку XIX ст., спирається на спрямованість дослідження від проекцій загальної історії національної культури до критичного аналізу наукових розвідок за проблемно-тематичним принципом.

Досліджуючи історичний контекст культурно-мистецьких процесів на Волині кінця XVIII – початку XIX ст., автор проаналізувала суспільні, економічні, релігійні, соціальні та політичні умови, які склалися у Волині в досліджуваній період. Зазначена особлива роль ідей Просвітництва у становленні культурно-мистецького життя Волині, виявлена роль волинської еліти доби Просвітництва, місцевої та польської аристократії, меценатів у культурно-мистецькому житті, збереженні й примноженні української культурної спадщини.

Робота Т. Смирної привертає увагу аналізу таких культурно-мистецьких осередків Волині, як магнатські маєтки Волині на прикладі Романова графа Іллінського, Рівного і Дубна князів Любомирських, Млинова графа Хоткевича та ін. Переконливо висвітлено приватну бібліотеку князів Любомирських у м. Рівному, сформовану за структурою ідеальної приватної бібліотеки XVIII ст. У дисертації виявлено головні характеристики просвітницької діяльності польських магнатів, сутність якої полягала у створенні культурно-мистецьких осередків у межах власних резиденцій.

Зазначена дисертація Т. Смирної є актуальним, кваліфікованим і значущим для подальшого розвитку вітчизняної теорії та історії культури, культури Волині, історії мистецтва і меценатства дослідженням.

Результати дисертаційного дослідження, отримані Тетяною Василівною, відрізняються новизною у сенсі розвідки важливої, майже недослідженої українськими науковцями проблеми, а саме: вперше у вітчизняній історичній науці здійснена спроба комплексного аналізу та оцінки впливу ідей доби Просвітництва на формування культурно-мистецьких процесів на Волині кінця XVIII – початку XIX ст. Важливо, що в процесі дослідження було залучено до наукового обігу маловідомі матеріали фондів Рівненського обласного краєзнавчого музею (РОКМ) – колекцію «Бібліотека князів Любомирських», досліджено приватну родову бібліотеку князів Любомирських у м. Рівному, проаналізований внесок просвітителів і меценатів Волині у розвиток освіти та мистецтва, зокрема виявлені особливості функціонування мистецьких колекцій на Волині у зазначений період, що сприяло історико-культурологічній реконструкції мистецького життя регіону.

Вважаємо обґрунтованим висновок автора про те, що на Волині кінця XVIII – початку XIX ст. формувалися передумови для розгортання широкого культурно-просвітницького руху, який отримав розвиток вже у другій половині XIX ст. на території усієї України.

Розроблена в дослідженні проблема має перспективи подальшої розробки в таких напрямках. Для більш детальної характеристики освітньої галузі Волині досліджуваного періоду доречно було б вивчити інші навчальні заклади, окрім Кременецького ліцею та закладу для глухонімих у Романові, наприклад Володимирський колегіум, Любарську василіанську школу та ін. Відзначаючи як позитивне опрацювання та введення автором до наукового обігу значної кількості документів з архівів Києва, Рівного Житомира і Львова, побажаємо автору збагатити джерельну базу дослідження матеріалами з архівів інших обласних центрів України, а також зарубіжжя. Доцільно також продовження дослідження культурно-мистецького життя Волині доби Просвітництва у річці порівняльного аналізу культурно-мистецьких процесів у Західній і Східній Україні.

Становлення України як суверенної держави викликає необхідність вирішення проблем інформатизації суспільства та введення національної культури у світовий інформаційний простір. Вивчення всіх існуючих архівних і бібліотечних колекцій України як джерела дослідження історії країни, її найважливіших інституцій,

культурного життя та творчого доробку видатних діячів є найважливішою умовою введення бібліотечних фондів до наукового і культурного обігу. Нотні колекції Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка (ЛНМА) відзначаються унікальністю як за культурно-історичною вартістю, так й за об'ємом. Вони складають невичерпне джерело для дослідження історії музичної культури Галичини. Зазначені нотні фонди стали об'єктом окремого наукового вивчення І. Антонюк у дисертації «Нотні колекції бібліотеки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка у світлі історико-культурного процесу краю» [1].

Актуальність дослідження І. Антонюк зумовлена необхідністю наукового опрацювання нотного архіву бібліотеки ЛНМА, що сформувався в колі домашнього музикування, в результаті концертної і педагогічної діяльності львівських інституцій й окремих музикантів і в 1939 р. став основою бібліотеки Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. Актуальність дослідження підтверджується також відсутністю інформації про архівні матеріали, що були за радянські часи з ідеологічних міркувань штучно вилучені з наукового і культурного обігу країни і зберігалися у спецфондах. Розкриття розмаїття нотних колекцій бібліотеки дозволяє розглянути це унікальне музичне зібрання на новому світоглядному рівні, сприяє складанню зведених європейських і світових каталогів, активній участі України в бібліографічному проєкті RISM Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів і документальних центрів при ЮНЕСКО (IAML), тобто включенню відомостей про українські нотні архіви у світовий інформаційний простір.

Концептуальним положенням дисертації є аналіз нотних колекцій у взаємозв'язку з загальним історико-культурним процесом Галичини. Нотний архів ЛДК (Львівської державної консерваторії, з 2004 р. Львівської музичної академії ім. М. Лисенка), фонди якого збиралися від кінця XVI до початку XX ст., віддзеркалює мистецьку історію краю в розмаїтті становлення й розвитку церковної музики, світського професійного та аматорського музикування, діяльності музичних Товариств і навчальних закладів. Важливо відзначити обраний автором аспект дослідження бібліотеки ЛДК, фонди якого складають рідкісні нотні видання, рукописи та рукописні копії, як джерела вивчення історико-суспільних явищ регіону, мистецьких контактів Галичини із західноєвропейськими країнами. Аналіз колекцій сприяв об'єктивності реконструкції історико-культурних процесів краю. Проведене дослідження спирається на висновки і матеріали, отримані автором у процесі кропіткої наукової роботи з систематизації, каталогізації та впровадження в науковий та мистецько-культурний обіг нотних колекцій ЛДК.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснена спроба наукового аналізу рідкісних нотних колекцій бібліотеки ЛНМА ім. М. Лисенка у світлі історико-культурного процесу мистецького життя Львова і Галичини. Поєднання історико-культурологічного і бібліографічного аспектів дослідження сприяло виявленню і введенню до наукового і культурно-мистецького обігу раніше невідомих архівних документів бібліотеки, в т.ч. наказів комітетів та списків державного Облліту з вилучення фондів або знищення літератури, невідомих раніше фрагментів львівських колекцій XVIII ст. – Вавельської королівської капели, колекції Сапегів із Красічина, нот із бібліотеки Товариства Св. Цецилії, бібліотеки ГМГ.

Важливим з точки зору комплексності проведеної роботи історико-культурологічного і бібліографічного спрямування є вивчення нотного видання з атрибуцією виявлених у ньому штампів, писемних історичних пам'яток, автографів, що є важливим джерелом дослідження музичного життя і мистецьких контактів Львова.

Вивчення нотних фондів бібліотеки відбувалося в контексті дослідження діяльності видатних постатей колекціонерів-музикантів Львова, тобто сприяло виявленню особливостей артистичної атмосфери міста і краю. Автором розкрито невідомі раніше грані діяльності В. Вшелячинського, А. Хибінського, М. Щупачкевич, К. Тарнавської та ін.

Наукові висновки є результатом величезної дослідницької роботи з реконструкції процесу формування колекцій на основі опрацювання джерел за період з 1591 до 1939 року: систематизовано 78 нотних колекцій або їх фрагментів бібліотеки ЛНМА, встановлено і описано понад 5700 прижиттєвих видань композиторів XVIII-XIX ст., укладено науковий каталог давніх видань із колекції бібліотеки, створено наукові коментарі до нього, при цьому авторові довелося працювати з виданнями на 15 мовах.

Детально розкриті і професійно класифікована об'ємна джерелознавча база дисертації, що логічно структурована у чотири розділи, які послідовно розкривають проблематику роботи: «Принципи систематизації львівських нотних колекцій ЛНМА ім. М. Лисенка у світлі досягнень сучасної бібліографії», «Витоки колекціонування нот у Львові», «З історії бібліотеки ЛНМА ім. М. Лисенка», «Основні колекції бібліотеки ЛНМА ім. М. Лисенка».

Питання методологічного дискурсу та принципів дослідження висвітлено ґрунтовно. Так, визначення дефініцій, одиниці колекціонування, методів атрибуції років видань, дослідження маргіналій спирається на критичне опрацювання наукової і довідкової літератури. Обрана автором система первинної (жанрової) і вторинної (походження) класифікації нот у колекції дала можливість виявити зумовленість функціонування зібрань і окремих примірників у певному суспільному середовищі Львова і Галичини.

У дослідженні витоків колекціонування нот у Львові розкриваються історико-культурні обставини виникнення мережі нотних бібліотек у Львові, їх зв'язок з розвитком багатоконфесійної церковної музики, домашнього музикування, концертно-гастрольного життя міста, з відкриттям навчальних закладів, друкарень та музичних товариств. На основі конкретних прикладів зібрань автором зроблений висновок, що «збирання львівських нотних колекцій до їх кінцевої посілості у бібліотеці ЛНМА тривало впродовж кількох століть; штампи і автографи на нотах свідчать, що вони як спадок перейшли з найрізноманітніших джерел: від окремих музикантів та родин до великих інституцій – концертних і музично-громадських товариств, музичних

навчальних закладів, театрів» [1; 28]. Це дає підставу розглядати нотні колекції ЛНМА як віддзеркалення стану культурно-мистецького розвитку Галичини та Львова як її центру.

Особливої уваги заслуговують документи, що свідчать про фальсифікацію історії музичної культури України засобами вилучення наказами Головліту часів СРСР під гаслами «шкідлива», «націоналістична», «формалістична» і т.п. десятків тисяч творів українських композиторів, та патріотична науково-бібліографічна діяльність перших бібліотекарів ЛДК, яким вдалося зберегти та увічнити життя вилучених видань.

У дисертації І. Антонюк обґрунтовано підсумовуються результати проведеного культурологічно-бібліографічного аналізу основних нотних колекцій бібліотеки ЛНМА ім. М. Лисенка, накреслюються шляхи подальшого наукового вивчення нотного зібрання бібліотеки, котре є одним з найбагатших в Україні і Європі. Представлене дослідження є першим етапом наукового опрацювання нотних колекцій ЛНМА, осмислення і доведення їх державної, європейської і світової значущості.

Проведене дослідження є суттєвим внеском у наукову розробку проблем введення вітчизняних культурних цінностей до світового інформаційного простору, істотного доповнення українських та світових каталогів давніх видань і рукописів, визначення культурної цінності унікальних нотних колекцій як пам'яток історії України, зокрема Галичини і Львова. Представлене дослідження накреслює шляхи подальшого пошуку в галузі наукового опрацювання архівних і бібліотечних документів як історико-культурних цінностей України, адже майже кожна репрезентована в дисертації колекція може стати предметом окремого дослідження.

Робота І. Антонюк може стати взірцем для проведення будь-якого регіонального дослідження, що має мету створення і збагачення загальної картини культурного спадку України, доведення його європейського і світового значення.

Проведений історіографічний аналіз регіональних досліджень культурно-мистецького життя Західної України на прикладі детального вивчення наукових розвідок Т. Смірнкової та І. Антонюк виявив характерні особливості сучасного стану культурологічної регіоніки.

Виокремлені напрями вивчення регіонального культурного простору України: регіонально-автономний і синергетичний, спрямований на формування цілісного уявлення про культуру соборної України. Це суттєво впливає на розвиток регіоніки як науки та виводить теорію й історію культури на новий, якісний рівень теоретичних узагальнень. Розвиток вітчизняної наукової думки характеризується значним інтересом до джерелознавства у висвітленні особливостей культури та мистецтва регіонів України в історичній ретроспективі, пошуку оригінальних, самобутніх рис, що підкреслюють регіональні відмінності окремих фрагментів культурного ландшафту.

Спостерігаємо зміну ракурсу дослідження регіонів, особливості та різноманіття культури яких розглядаються як об'єднуючі ланки, що утворюють національний культурний простір і забезпечують відтворення та обмін культурних традицій, взаємозбагачення окремих фрагментів культурного «ландшафту», що реалізуються через механізм діалогу культур, який лежить в основі буття етносів, утворюючих мультинаціональне культурне коло [4; 9].

Поступове розширення географічних та хронологічних меж регіональних досліджень відбувається паралельно з поглибленням спектру їх проблемного поля, при цьому основним підходом у вивченні культурного буття нації залишається історичний. Регіональні праці, присвячені висвітленню історичного шляху становлення та періодизації розвитку культури України, мають переважно джерелознавчий та історіографічний характер, адже метою таких розвідок є висвітлення невідомих науці фактів із культурного життя регіонів чи регіональних центрів. Дослідники шляхом копійної пошукової діяльності створюють цілісну картину культурно-мистецького простору, залучаючи великі масиви архівних матеріалів.

Аналіз теоретико-методологічних основ регіональних досліджень виявив тенденції розвитку української культурологічної думки кінця ХХ – початку ХХІ ст.: посилення уваги науковців до методологічного обґрунтування позицій регіоніки з опорою на принципи міждисциплінарних досліджень через застосування філософсько-культурологічних підходів; розширення проблематики культурологічної регіоніки у вимірах: 1) історичному (реконструкція історико-культурної панорами життя регіонів); 2) культурологічному (звернення до регіональних вимірів духовного і соціального життя в контексті регіональних та національних культуротворчих процесів); 3) мистецтвознавчому (вивчення розвитку мистецтва в культурі регіонів та окремих локальних осередків).

Загальна картина національної культури як складна багатокомпонентна система вимальовується за допомогою просторового моделювання, що передбачає детальне дослідження основних структурних одиниць розподілу культурного простору – регіонів, які одночасно виступають як цілісність і частини цілого, як суб'єкт і об'єкт. На сучасному етапі регіональний підхід в дослідженні культурного простору є «ключем» до різноаспектного осмислення буття нації, що охоплює всі матеріальні та духовні здобутки [4].

Регіональні джерелознавчі праці є важливим концепційним підґрунтям формування національної самосвідомості українців і сприяють створенню сучасної системи духовних і культурних цінностей, дозволяють осмислити і систематизувати окремі явища і факти вітчизняних культурних процесів із сучасних світоглядних та методологічних позицій.

Регіональний напрям культурології має теоретичне та практичне значення, що полягає у подальшому розвитку сучасних напрямів краєзнавчих досліджень, розробці регіональних аспектів соціокультурної проблематики, просвітницькій діяльності громадських організацій і товариств, що займаються проблемами відродження національної культури.

Список використаної літератури

1. **Антонюк І.** Нотні колекції бібліотеки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка у світлі історико-культурного процесу краю: дис. ... канд. мистецтв.: 26.00.01 / І. М. Антонюк. – Л., 2008. – 248 с.
2. **Бедакова С.** Художньо-естетичні здобутки «празької школи» в контексті творчих пошуків українських композиторів Галичини кінця XIX – першої половини XX століття: дис. ... канд. мистецтв.: 17.00.01 / С. В. Бедакова. – К., 2005. – 250 с.
3. **Кононов І.** Етнос. Цінності. Комунікація (Донбас в етнокультурних координатах України) / І. Ф. Кононов. – Луганськ : Альма-матер, 2000. – 280 с.
4. **Кравченко А.** Жанр виолончельного дуэта в современном камерно-инструментальном искусстве одесского региона Украины / А. И. Кравченко // European Applied Sciences –Wissenschaftliche Zeitschrift, Chefredakteur: Dr. phil. Stephan Herzberg. – ORT Publishing, Stuttgart, Germany – 2013. – № 6 (1) – С. 15–18.
5. **Мартинюк Т.** Історико-теоретичні аспекти взаємовідношень географічного і соціокультурного чинників в явищі регіональної музичної культури (на прикладі Північного Приазов'я XIX–XX ст.): дис. ... д-ра мистецтв. : 17.00.01 / Т. В. Мартинюк. – К., 2004. – 512 с.
6. **Микуланинець Л.** Становлення та розвиток професійної музичної культури Закарпаття другої половини XX ст.: етнокультурні аспекти: дис. ... канд. мистецтв.: 26.00.01 / Л. М. Микуланинець. – К., 2011. – 224 с.
7. **Смирнова Т.** Культурно-мистецьке життя Волині доби Просвітництва (кінець XVIII – початок XIX ст.): дис. ... канд. істор. наук: 26.00.01 / Т. В. Смирнова. – К., 2012. – 280 с.
8. **Ущипівська О.** Музичне життя Донбасу в трансрегіональних соціокультурних процесах кінця XIX – початку XXI ст.: дис. ... д-ра мистецтв. : 26.00.01 / О. М. Ущипівська. – К., 2013. – 400 с.
9. **Яковлев О.** Культурологічні виміри синергетики регіональних ідентичностей в сучасній Україні / О. Яковлев // Аркадія. – 2012. – 4 (35). – С. 41–43.

Резюме

Проаналізовані регіональні дослідження найхарактерніших західних культурних локусів України – Галичини та Волині, з позицій джерелознавства і наукового осмислення синергетичних процесів розвитку культурного простору України XXI століття.

Ключові слова: культурний простір, Західна Україна, регіональне дослідження, синергетика.

Summary

Yakovlev O. Historiographical discourse of culturology in regions of Western Ukraine

Regional studies analyzed of the most characteristic Western cultural loci Ukraine – Galicia and Volyn, from the point of the source and the scientific understanding of synergistic processes of cultural space Ukraine XXI century.

Key words: cultural space, Western Ukraine, regional research, synergy.

Аннотация

Яковлев О.В. Историкографический дискурс культурологической регионики Западной Украины

Проанализированы региональные исследования характерных западных культурных локусов Украины – Галичины и Волины с позиций источниковедения и научного осмысления синергетических процессов развития культурного пространства Украины XXI века.

Ключевые слова: культурное пространство, Западная Украина, региональное исследование, синергетика.

Надійшла до редакції 7.10.2014 р.

УДК 398.8(=161.2):784

С. Вербовецька

МУЗИЧНО-ПОЕТИЧНИЙ ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ВИЯВ ЙОГО НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

Результатом тривалого колоніального стану України, нищення духовності, культурно-мистецького цвіту нації, репресій, голодоморів стали денационалізація багатьох верств населення, забуття свого історичного та родового коріння. І все ж у глибинах народної душі не лише жеврів, а жив і яскрів патріотичний дух українців, який, попри складну і трагічну історію народу, став тією міцною основою, яка дала можливість зберегти його національно-культурну самоідентифікацію. І справді, гідні подиву й захоплення національна стійкість народу, вірність його духовним та культурним традиціям. Саме образ України є центральним у пісенному літописі народу.

Чи не найбільш виразною і яскравою давньою традицією українців був і залишається патріотизм – те благородне, синівське почуття любові до Батьківщини, яке властиве кожному народові і для якого найвищим мірилом, втіленням тієї любові та добра є вільне життя на своїй рідній землі. Адже «...той, хто втрачає відчуття своєї «малої вітчизни», нездатний досягнути надбання вселюдської культури» [1; 73–83].